

ВСТУПНЕ СЛОВО

Клюшнікова О. Формування реферативних ресурсів в окремих країнах пострадянського простору	170
Ейсмонт Ю. Термінотворення на сучасному етапі: чи є загрози українській мові? (за матеріалами УРЖ «Джерело»)	184
Шкаріна В. Трансформація довідково-бібліографічного апарату бібліотеки: реалії та перспективи	190
Полякова О., Смуць С., Сокур О. Пошукові можливості каталогів Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського та їх оцінка читачами	203
Посметна О., Клочок Т. Переоблік бібліотечного фонду у світлі змін нормативних документів	210

Швидкий розвиток сучасних засобів організації бібліотечно-інформаційних ресурсів, зумовлений впровадженням комп'ютерних технологій у бібліотечну справу, процеси глобалізації інформаційного простору викликали не лише появу нових видів документів, нових носіїв і середовища, в якому взаємодіють, а й змінили характер інформаційних потреб суспільства, сприяли розвитку альтернативних каналів наукової комунікації та організації інформації.

Головною метою організації ресурсів є впорядкування та встановлення легкого й ефективного доступу до них, як у традиційній бібліотеці, так і в електронному середовищі. Організація бібліотечно-інформаційних ресурсів складає основу діяльності бібліотеки, адже включає каталогізацію, у т. ч. предметну каталогізацію, систематизацію, бібліографування та інші форми організації інформації відповідно до запитів читачів, і характеризує контекст як традиційної, так і цифрової бібліотеки.

Поява електронних ресурсів, електронного пошуку внесла зміни до змісту поняття «організація бібліотечно-інформаційних ресурсів». Нині вона поділяється на організацію друкованих ресурсів та організацію електронних (бібліографічних і небібліографічних) ресурсів, які вимагають нових підходів, відмінних від тих, що використовувалися у традиційних бібліотеках. З'явилися нові способи та стандарти організації електронних ресурсів: бази даних та управління базами даних таксономії та метадані, стандарти метаданих, такі як Дублінський набір основних елементів метаданих, а також нові, останні підходи до організації веб-ресурсів, наприклад, семантичний веб, з використанням онтологій для забезпечення семантичного доступу та пошуку веб-документів.

Економічна доцільність впровадження нових форм і засобів організації бібліотечно-інформаційних ресурсів полягає у необхідності розроблення та адаптування таких засобів організації, які б відповідали викликам сучасного інформаційного середовища, забезпечували оптимальний доступ до постійно зростаючого числа ресурсів. При цьому окрема бібліотека (на основі інтеграції ресурсів) має стати осередком доступу до набагато більшого універсу знань, аніж володіє сама. У цьому – одна із заповук її конкурентоспроможності у майбутньому. Для цього життєво важливим є формування єдиного інтегрованого науково-інформаційного простору держави і вирішення проблем, що виникають у цьому процесі.

Збірник наукових статей, підготовлений за результатами науково-дослідної роботи «Організація бібліотечно-інформаційних ресурсів як складова формування вітчизняного інтегрованого інформаційного простору» висвітлює широке коло питань, пов'язаних з організацією ресурсів у вітчизняних бібліотеках, засвідчує думку фахівців про те, що ця діяльність потребує спільних зусиль.

Матеріали збірника позначені прагненням більшості авторів простежити, як вплив нових інформаційних технологій позначився на удосконаленні бібліотечних технологічних циклів, сприяв впровадженню інноваційних напрямів діяльності.

Чільне місце у збірнику статей займають праці з організації ресурсів у Національній бібліотеці України імені В. І. Вернадського та в бібліотеках наукових установ Національної академії наук України. Інформативними та важливими в плані співробітництва та взаємодії бібліотек з іншими науковими установами є наукові статті фахівців Національної історичної бібліотеки України, Книжкової палати України ім. Івана Федорова та Науково-технічної бібліотеки ім. Г. І. Денисенка НТУУ «Київський політехнічний інститут ім. Ігоря Сікорського». Корисним для фахівців вітчизняних бібліотек буде й досвід роботи бібліотек, презентований у науковій статті спеціаліста з Великобританії.

Представлені у цьому збірнику матеріали розкривають окремі аспекти науково-дослідної роботи та є доповненням до низки видань, зокрема, збірників наукових праць, науково-аналітичних матеріалів, науково-методичних розробок та чисельних публікацій у фахових виданнях, підготовлених за проблематикою дослідження.

Слід зазначити, що широке коло питань, започаткованих у науково-дослідній роботі «Організація бібліотечно-інформаційних ресурсів як складова формування вітчизняного інтегрованого інформаційного простору» та представлених у збірнику наукових статей, потребують подальших ґрунтовних досліджень та розробок, вимагають залучення висококваліфікованих фахівців як бібліотечних, так і спеціалістів з інформаційних технологій.

Авторський колектив збірника висловлює сподівання, що широке й зацікавлене обговорення бібліотечним співтовариством таких актуальних питань, як організація бібліотечно-інформаційних ресурсів, стане поштовхом до вирішення багатьох назрілих завдань, сприятиме піднесенню вітчизняних бібліотек до рівня роботи європейських книгозбірень.

Надія Володимирівна Стрішенець,

доктор історичних наук, провідний науковий співробітник
Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського

УДК 025.3:004.6(100)

Надія Стрішенець,

д-р іст. наук,

зав. відділу Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського

ЗАРУБІЖНА КАТАЛОГІЗАЦІЯ: ПОВ'ЯЗАНІ ДАНІ ТА BIBFRAME

Йдеться про глибокі зміни, які відбуваються у зарубіжній каталогізації, зокрема, про новий міжнародний стандарт каталогізації «Опис та доступ до ресурсу» (RDA), перспективою якого є створення моделі пов'язаних даних. Розглянуто досвід перекладу RDA італійською мовою та основні проблеми, які виникли при цьому. Серед них – постійні зміни тексту, а також переклад нових термінів, які визначають контекст каталогізації на перспективу. Представлено підсумки розвитку та поширення RDA у європейських країнах за час після Ризького семінару Європейської групи RDA (травень 2016 р.). Йдеться і про BIBFRAME – модель даних для бібліографічного опису, яка має прийти на зміну MARC.

Ключові слова: каталогізація, зарубіжне бібліотекознавство, бібліотечні стандарти, пов'язані дані, BIBFRAME.

Нині, коли роль і місія бібліотеки у суспільстві, власне сама сутність бібліотечної професії потребують переосмислення, саме організація бібліотечно-інформаційних ресурсів і насамперед такий основоположний складник бібліотекознавства, як їх каталогізація, вимагає особливої уваги дослідників і бібліотекарів-практиків. Процеси, які відбуваються у зарубіжному, і зокрема американському бібліотекознавстві, свідчать про глибокі зміни у традиційних підходах до каталогізації.

Ще на початку 2008 р. у Бібліотеці Конгресу з'явився важливий документ – «Звіт Робочої групи Бібліотеки Конгресу з майбутнього бібліографічного контролю» [1], покликаний з'ясувати вплив змін, які відбулися завдяки появі електронного середовища, на майбутнє каталогізації. У розроблених авторами Звіту рекомендаціях йшлося про те, що бібліографічні дані бібліотеки мають рухатися від закритої моделі даних до

Статтю підготовлено в рамках стажування на факультеті бібліотекознавства та інформаєзнавства Католицького університету Америки за Програмою досліджень ім. Карнегі (Carnegie Research Fellowship Program), що адмініструється Національною Радою Євразійських та Східноєвропейських досліджень (NCEEER).